

Kulturbærere på Stensagerskolen

Kirstine Skou Rydahl, cand. mag. i musikterapi.

Ansæt ved Stensagerskolen, Viby, Aarhus.

Kontakt: kiry@aarhus.dk

Arbejdsfunktioner og rammer

Jeg har været ansat som musikterapeut (37 timer) på Stensagerskolen i Viby ved Aarhus siden 2002. Skolen er på nuværende tidspunkt en af Nordens største specialskoler. I øjeblikket går der 235 elever. Stensagerskolen's målgruppe er børn og unge i alderen 6-16 år med generelle indlæringsvanskeligheder, med betydelig og varig nedsat funktionsevne.

På Stensagerskolen arbejder lærere, pædagoger og pædagogmedhjælpere tæt sammen med skolens specialistteam, som er fysioterapeuter, tale- og kommunikationsvejledere, musikterapeut, it-vejledere, pædagogisk vejleder og andre funktionslærere.

Mine arbejdsopgaver som musikterapeut på Stensagerskolen er meget varierede. Jeg har forløb i alle skolens 4 afdelinger (begynder, junior, ungdom og udskoling). Ud over at lave individuelle musikterapeutiske forløb, musikterapi i grupper og flere forskellige tværfaglige forløb, har jeg også andre funktioner.

Jeg er bl.a. tovholder for Stensagerskolen's bandudvalg og arbejder i perioder tæt sammen med elever og personale ift. at understøtte forskellige traditioner med musik i løbet af skoleåret. Denne kulturbærerfunktion vil jeg beskrive nærmere her.

Signalsange

For Stensagerskolens elever kan genkendelige sange opleves som et klart signal om, hvad der nu skal ske. Signalsangen fungerer som et 'cue' og kan ofte vise sig at være mere effektivt ift. at ansøre den enkelte elev til deltagelse end ved brug af ord. Udover at bruge sangskrivning som et redskab i musikterapien, har jeg gennem årene set et behov for at lave forskellige sange til skolens årshjul.

"Stensagersangen" er en slagsang/fællessang som synges flere gange årligt, bl.a. 1. skoledag, ved større samlinger for hele skolen og til dimission. "Get moving samba" er en sang som bruges, når vi skal have gang i kroppen til idrætsdag, motionsdag, sambafest, m.m. "Vennesangen" skrev jeg med en gruppe elever fra udskoling, og den bruges nu bredt på skolen i forskellige sammenhænge. Jeg er i øjeblikket ved at skrive en sang til vores "kunstuger", hvor jeg har fået sparring af kolleger ift. at beskrive, hvad eleverne kan og udtrykker, når vi arbejder med kunst i alle afskygninger. Sangen "Kunsten får vinger" skal introduceres og derpå synges af eleverne til fernisering af deres kunstværker. Hver sang er komponeret, så melodi, harmoni og rytme hhv. understøtter og fremhæver teksten og stemningen i den givne sang. (se mere på www.stensagerskolen.dk)

I formidlingen af den enkelte sang ind-

drages det tværfaglige personale omkring eleverne. Udover mine medmusikanter bidrager tale- og kommunikationsvejlederne ift. at understøtte sangen med TTT (Tegn til tale), lærere eller it-vejledere ift. synsvenligt layout, opsætning på diverse platforme mm. Alle sange optages og/eller videofilmes, så de er tilgængelige og kan bruges bredt af alle.

Musisk indramning af årstidsfester

På Stensagerskolen har vi mange tilbagevendende traditionsrige årstidsfester og arrangementer. Vi lægger vægt på, at eleverne får en fornemmelse af årstidernes særpræg og at hver tradition har stærke elementer af genkendelighed. Derudover er det vigtigt, at eleverne oplever sig som en del af et større socialt fællesskab.

Adventspiralen stammer fra Rudolf Steiner pædagogikken. Den er oprindelig tænkt som en påmindelse om, at tænde det indre lys i den mørke årstid i forbindelse med vinter-solhverv. Adventsspiral afholdes i teatersalen over 4 dage i december måned for alle skolens elever. Her er der lagt en stor spiral af gran, hvor der i midten af spiralen står et stort levende lys.

Mens eleverne finder deres plads på de opstillede stole rundt om Adventspiralen, dæmpes loftslyset, og der afspilles musik af Hildegaard von Bingen (kormusik fra 1100 tallet).

I Adventspiralen er der sat små pigeonæbler med utændte julelys i. Hver enkelt elev går på skift ind, sammen med en voksen eller alene, og tænder deres æblelys ved det store stearinlys. Det tændte æblelys sættes tilbage samme sted i Adventspiralen. Eleven sætter sig derefter på sin plads igen.

Til sidst står den smukkeste lysende spiral. Under hele arrangementet spilles

levende, stille og inderlig julemusik af musikterapeuten og en musiklærer/medhjælper. Musikerne spiller forskellige julesalmer på guitar, fløjte, violin og synger dertil.

På nogle hold fortælles Selma Lagerlöfs historie: "En julerose", mens vi sidder omkring den tændte spiral. Fælles for alle hold synges "Et barn er født i Betlehem".

Til slut har man lov til at sidde så længe man vil og kan. Sammen med sin klasse kan man nyde lysene fra Adventsspiralen og igen tonerne fra Hildegaard von Bingen. Når roen er sunket ind, går man stille ud.

Formål – at give eleverne mulighed for:

- At finde ro og komme ind i sig selv
- Inderlighed og følelsesmæssig samklang
- Selvoplevelse og fællesoplevelse
- Sansemæssig oplevelse
- Kammeratskab og fællesskab

Lanternefesten er også inspireret af Rudolf Steiner pædagogikkens rammesætning af musisk æstetiske processer.

Lanternefesten foregår i teatersalen i november måned omkring Mortens aften og afholdes på to dage for begynder- og juniorafdelingen. Som intro og outro afspilles Jan Johanssons "Visa från Utanmyra" (Jazz på svenska). Herefter går eleverne, ledsaget af personale, rundt i salen med deres hjemmelavede lanterne, mens vi sammen synger 4 lanternesange. Derefter stilles de tændte lanterner ind i midten, og vi kalder på "Vægter Morten". Lanternefesten varer ca. 45 minutter.

Formål – at give eleverne mulighed for:

- at deltage i en stor fortælling ved at bære sin lanterne rundt og synge med på sangene
- at være en vigtig del af det store fællesskab

- at få en stærk selvoplevelse og fællesoplevelse

Erfaringer

Adventspiralen og Lanternefesten er eksempler på traditioner, som eleverne viser glæde ved at være i. Der er tydelige rammer, fælles fokus og ingen visuel støj. Vi oplever, at urolige elever finder ro, og at elever med low arousal liver op. Det er traditioner, hvor musikken er med til at "bære rummet", og som favner skolens elever.

Som musikerapeut er det en glæde for mig at have mulighed for at arbejde så bredt med musikkens virkemidler. Vi arbejder i fællesskab om at skabe en meningsfuld, højtidelig og æstetisk, narrativ ramme. Jeg bliver stadig overrasket over, hvordan vi i disse sammenhænge er i stand til at fastholde elevernes opmærksomhed og bibringe fordybelse på det igangværende fælles tredje.

"Vægter Morten er ham, der tænder månen og stjernerne på himlen og det er ham, der passer på vores skole om natten. Vi kalder på Vægter Morten ved at synge "Vægter Mortens sang" – måske skal vi synge den flere gange, og højt, før han hører os. Vægter Morten er meget gammel, lige så gammel som månen og stjernerne. Han kommer svøbt i sin kappe og sit varme ulveskind. Han støtter sig til sin store vandrestav, og han lyser rundt med sin

flagermuselygte. Han er ikke farlig, blot meget, meget gammel.

Hvis vi synger rigtig smukt for ham, kan det være, at han byder på kager, som hans kone har bagt af månelys og stjerneglimmer; men så må han først bede nogen om at holde sin lygte og nogen om at holde sin stav.

Når han har delt kager ud, synger vi Vægter Mortens sangen for ham, mens han drager videre på sin færd.

Vi bliver i salen og spiser kagerne stille og roligt, mens vi igen lytter til musik, eller vi går stille og roligt ud af salen. Stemningen under hele arrangementet er rolig og der kan ikke fotograferes eller filmes.

De voksne støtter op omkring børnenes oplevelse af festen, og alle hjælper med at holde øje med de tændte lanterner."

(Uddrag fra beskrivelsen af Lanternefesten)